

Toekomst dierliefhebberij 2021

Het houden van dieren is een politiek onderwerp. Maatschappelijke opvattingen over het houden van dieren lopen sterk uiteen en gaan gepaard met grote emoties. Dierenwelzijn staat hoog op de agenda. In 2020 verschijnt de evaluatie van de Wet dieren. Politieke besluitvorming hierover zal onderwerp zijn voor de komende kabinetsperiode. Ook zal in deze periode de Europese Diergezondheidsverordening geïmplementeerd worden in de Wet dieren. De NWPP wil zijn kijk geven op de toekomst dierliefhebberij en specifiek op de Wet dieren. Daarmee geven wij u inspiratie voor uw verkiezingsprogramma voor wat betreft de dierhouderij.

1. Wat is de NWPP?

De NWPP is een samenwerkingsverband van organisaties van ruim 60.000 georganiseerde dierhouders. Deelnemers zijn:

[Aviornis International Ned](#)

<u>NBvV</u>	Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers;
<u>NBS</u>	Nederlandse Bond van Sierduivenliefhebbersverenigingen;
<u>NPO</u>	Nederlandse Postduivenhouders Organisatie;
<u>KLN</u>	Kleindierliefhebbers Nederland;
<u>SZH</u>	Stichting Zeldzame Huisdierrassen;
<u>vSKBN</u>	Vereniging Stads- en Kinderboerderijen Nederland
<u>NBvH</u>	Nederlandse Belangenvereniging van Hobbydierhouders

1.1 Diersoorten

De achterban van de NWPP is breed en betreft een grote groep dierliefhebbers van veel verschillende diersoorten: knaagdieren, zang- en siervogels, konijnen, duiven, pluimvee, varkens, schapen, geiten, runderen en paarden.

1.2 Dierhouders

De eerdergenoemde 60.000 dierhouders zijn de dierhouders binnen de georganiseerde liefhebberij van bovenstaande organisaties. Het totaal aantal liefhebbers/ hobbydierhouders ligt nog vele malen hoger (buiten georganiseerde dierhouderij en/of andere diersoorten die als liefhebberij gehouden worden). Daadwerkelijke cijfers hiervan zijn niet beschikbaar, maar

in 2004 werd het totaal aantal hobbydierhouders geschat tussen de 337.900 en 739.500 (LNV-rapport 2004/255)¹.

1.3 Definities

In wet- en regelgeving en beleidsstukken zijn veel benamingen en definities van dieren die gehouden worden, zoals gezelschapsdieren, productiedieren, huisdieren, hobbydieren, proefdieren, wilde dieren, tentoonstellingsdieren, plaagdieren, ongedierte. Wij hebben er begrip voor dat het niet mogelijk is om tot een eenvoudige indeling te komen, gezien de vele doelen die met de Wet dieren worden beoogd (intrinsieke waarde van het dier, dierenwelzijn, diergezondheid, volksgezondheid, economisch gelijk speelveld op Europees niveau, etc.).

Wij hebben in paragraaf 1.1 aangegeven om welke diersoorten het bij de NWPP gaat. Deze dieren worden gehouden uit liefhebberij of als sport en niet met een commercieel doel.

2 Beleidsvisie NWPP

De NWPP hecht grote waarde aan het houden van dieren uit liefhebberij of als sport. Het houden van dieren is sterk verbonden met het menszijn en gaat tot zeker 10.000 jaar terug. Dieren houden vertegenwoordigt vele waarden, van plezier, gezelschap, nut, educatie, bevordering humane welbevinden. Dat zien we ook nu in deze tijd van de gevolgen van de Covid-19 pandemie. De belangstelling voor het houden van dieren uit liefhebberij neemt toe.

In de loop der tijd zijn de maatschappelijke opvattingen over het houden van dieren geëvolueerd. Dat zien we ook terug bij de deelnemende organisaties aan de NWPP. Dierenwelzijn staat prominent in hun beleid. De intrinsieke waarde van het dier is uitgangspunt. Iedere organisatie heeft een bestuurder met dierenwelzijn in zijn portefeuille. De ontwikkeling en verbreiding van kennis over het houden van dieren, dierhouderijrichtlijnen, fokbeleid, zorgvuldig doden van dieren als het noodzakelijk is, het zijn belangrijke onderwerpen voor de organisaties en leiden tot concrete activiteiten.

De visie van bij de NWPP aangesloten organisaties is dat de dierliefhebberij een belangrijke maatschappelijke waarde heeft die ook in de toekomst moet worden geborgd. De dierhouder en de organisaties hebben een belangrijke maatschappelijke functie bij het borgen van de intrinsieke waarde van het dier, dierenwelzijn, diergezondheid en volksgezondheid.

3 Evaluatie Wet dieren

3.1 Inleiding

In de Wet dieren is de verplichting opgenomen om deze wet te evalueren. Het Ministerie van LNV voert deze verplichting uit en heeft Bureau Berenschot de opdracht gegeven om deze

¹ Treep, L., Brandwijk, T., & Olink, J. (2004). Verkenning hobbydierhouderij (Ser. Rapport / ec-Inv, nr. 2004/255). Expertisecentrum LNV. [Http://edepot.wur.nl/145011](http://edepot.wur.nl/145011).

wet te evalueren. Deelnemers van de NWPP hebben geparticipeerd in de verbredingsessies die Bureau Berenschot heeft gehouden ten behoeve van hun evaluatieonderzoek. Op deze wijze hebben wij onze inbreng kunnen leveren. Op veel punten zijn wij van mening dat de doelen die met deze wet werden beoogd zijn bereikt.

Maar er zijn ook twee belangrijke punten waarin de wet zijn doel voorbijschiet.

3.2 Knelpunt bedrijfsmatig houden van dieren

Het knelpunt is dat houders die uit liefhebberij dieren houden aangemerkt kunnen worden als bedrijfsmatige houders met daarbij behorende verplichtingen, bovendien zonder dat duidelijk is wat de wetgever onder bedrijfsmatige activiteiten verstaat. Dit leidt tot onzekerheid bij de houders en willekeur in de handhaving.

Het beoogde doel van deze regelgeving is om te voorkomen dat vanwege winstoogmerk dierenwelzijn in de knel komt. Echter, de juridische formulering is uiterst krom en schiet zijn doel voorbij. In de wet staat dat je bedrijfsmatig bent, tenzij je kunt aantonen dat je dat niet bent, zonder nadere toelichting in de wet wat hieronder verstaan moet worden.

Voor fokkers van gezelschapsdieren betekent dit dat de fokkerij in de knel komt. Het fokken van dieren gaat onvermijdelijk gepaard met een overschot aan dieren waarvoor de fokker een oplossing moet vinden. Een oplossing is de verkoop van dieren aan andere liefhebbers voor een prijs die meestal lager ligt dan de kosten om een dier op te fokken. Dit gaat al meer dan een eeuw lang op deze manier. Sinds 17 juni 2014 kan deze verkoop echter aangemerkt worden als bedrijfsmatige activiteiten met de daarbij behorende verplichtingen als het aanvragen van een UBN en het voldoen aan opleidingseisen. Juist deze dierliefhebbers die dieren kweken en fokken het meest deskundig met betrekking tot de kennis over het houden van deze dieren. Dat blijkt op de verplichte cursussen voor bedrijfsmatige activiteiten. Onze leden zijn vele malen deskundiger dan de docenten.

Er ontstaat zo een grote wettelijke ongelijkheid tussen houders van gezelschapsdieren en bijvoorbeeld houders van pluimvee of konijnen, waarvoor dit hele wetsartikel niet op van toepassing is. De achterban van de NWPP bestaat uit vele niet-commerciële pluimvee- en konijnenhouders. Voor hen gelden deze verplichtingen niet, omdat hier geen sprake is van gezelschapsdieren, volgens de wet Dieren. Binnen de verenigingen is deze ongelijkheid moeilijk te begrijpen.

Samengevat:

- De liefhebberij van gezelschapsdieren komt door een verminderde genetische diversiteit in de knel. Zonder de fokkerij van de niet-commerciële dierliefhebbers is het onmogelijk om deze diersoorten en rassen in stand te houden en zullen deze rassen verdwijnen.
- Juridisch gezien is de formulering van het wetsartikel zodanig dat het leidt tot onzekerheid bij de fokkers en onwetendheid of willekeur bij de handhavers.
- De regelgeving schiet zijn doel voorbij omdat de gewenste deskundigheid en zorg voor dierenwelzijn juist bij deze fokkers uit de liefhebberij het grootst is en er het meest zorgvuldig wordt gekeken naar een duurzaam fokprogramma.
- Ongelijkheid tussen dierliefhebbers die fokken (sier- en zangvogels, versus pluimvee en konijnen).

3.2.1 Wetstechnische toelichting

De Wet dieren kent een Algemene Maatregel van bestuur (AmvB) het Besluit houders van dieren die vooral nadere uitwerkingen geeft aan regels voor houders van dieren. Dit besluit is gepubliceerd op 5 juni 2014 en 12 dagen later herzien. Geheel nieuw is dan de invulling van § 2 van hoofdstuk 3 dat handelt over het houden van dieren, anders dan voor landbouwdoeleinden. Paragraaf 2 bevat regels voor *het **bedrijfsmatig** verkopen, afleveren, houden ten behoeve van opvang van of fokken met gezelschapsdieren.*

De begrippen 'bedrijfsmatig' en 'bedrijfsmatige activiteiten' worden in de AMvB *Besluit houders van dieren* niet nader gedefinieerd, wel de begrippen 'beheerder' en 'inrichting'.

Artikel 3.6 luidt *Verbod en uitzondering voor niet bedrijfsmatig handelen*

Lid 1 Het is verboden gezelschapsdieren te verkopen, ten verkoop in voorraad te houden, af te leveren, te houden ten behoeve van opvang, of te fokken ten behoeve van de verkoop of aflevering van nakomelingen, tenzij daarbij wordt voldaan aan deze paragraaf.

Lid 2 Deze paragraaf is niet van toepassing indien degene onder wiens verantwoordelijkheid gezelschapsdieren worden verkocht, ten verkoop in voorraad worden gehouden, afgeleverd, gehouden ten behoeve van opvang, of gefokt ten behoeve van de verkoop of aflevering van nakomelingen, aannemelijk maakt dat er bij de uitoefening van die activiteiten geen sprake is van bedrijfsmatig handelen.

De volgende artikelen gaan over 3.7 tot en met 3.14 gaan *Verrichten van bedrijfsmatige activiteiten in inrichting, of onder voorwaarden op tentoonstelling, beurs of markt (3,7). De aanmelding en wijziging gegevens van een inrichting, tentoonstelling, beurs of markt (3.8 en 3.9), de administratie van een inrichting (3.10), de vakbekwaamheid van de beheerder van de instelling (3.9), de huisvesting van (vermoedelijk) zieke dieren in de inrichting (3.10 en 3.11), de gezondheid van de dieren in de inrichting en de informatie bij verkoop of aflevering (3.17).*

Al deze artikelen zijn van toepassing op bedrijfsmatige activiteiten. Maar doordat in de AMvB niet gedefinieerd is wat bedrijfsmatige activiteiten zijn, kunnen ze van toepassing zijn op ieder fokker. Dus ook iemand die een paar zebra-vinkjes wil verkopen kan hier onder vallen.

In de Toelichting op de AMvB *Besluit houders van dieren* staat dat de hobbydierhouderij gevraagd heeft om meer duidelijkheid. De wetgever heeft daarop gereageerd dat het ondoenlijk is om getalsmatige duidelijkheid te geven en verwijst dat er richtsnoeren zullen worden opgesteld voor de handhavers.

De criteria zijn: *'... in zekere omvang en met een zekere regelmaat uitoefenen van activiteiten.*

De hieronder genoemde situaties kunnen indicaties zijn dat er sprake is van bedrijfsmatige activiteiten:

- *gezelschapsdieren worden gefokt anders dan voor uitbreiding van het aantal gezelschapsdieren binnen het eigen huishouden of de directe familie- en vriendenkring;*
- *gezelschapsdieren worden verkocht aan anderen dan familie en vrienden;*
- *gezelschapsdieren worden opgevangen tegen een vergoeding en er worden hiervoor advertenties geplaatst;*
- *ruimtes zijn speciaal ingericht voor de onder dit besluit vallende activiteiten;*
- *registratie van de Kamer van koophandel of het hebben van een btw-nummer;*
- *adverteren, al dan niet op websites, met gezelschapsdieren;*
- *er wordt gehandeld vanuit een winstoogmerk.* '

De richtsnoeren zijn door de handhavers nooit opgesteld. Daarmee kan iemand die zebrevinken fokt en een paar zebrevinken op een beurs verkoopt al als bedrijfsmatig worden aangemerkt, met de daarbij behorende administratieve en vakbekwaamheidseisen.

3.2.2 Overleg LNV

Sinds de toelichting op het Besluit houders van dieren verscheen in 2014 staat het onderwerp '*Wanneer is sprake van bedrijfsmatigheid*' op de agenda van het jaarlijks overleg LNV en hobbydierhouderij. Er leven bij de verenigingen hierover vragen. De wens is vooraf meer duidelijkheid te geven, zodat de betreffende houder weet of er sprake is van bedrijfsmatigheid.

In de diverse overleggen bleek LNV deze duidelijkheid niet te kunnen geven en LNV heeft in 2017 toegezegd dit onderwerp mee te willen nemen bij de evaluatie van de Wet dieren in 2019. In correspondentie tussen LNV en een individuele kinderboerderij (DGAN-DAD/17196236) werd door LNV gesteld dat '*Alleen de inspecteur kan aan de hand van concrete omstandigheden beoordelen of u wel of niet bedrijfsmatig houder van dieren bent.*' En verder verwezen naar de bovengenoemde toezegging dit onderwerp mee te nemen bij de evaluatie van de Wet dieren.

De NWPP heeft geprobeerd om eerder duidelijkheid te krijgen van het departement en niet te wachten op de evaluatie Wet dieren, maar ondanks toezeggingen van LNV over gezamenlijk overleg met de handhavers is de duidelijkheid er tot op heden niet gekomen en afspraken zijn door LNV niet nagekomen. Nadere schriftelijke informatie kunnen wij u hierover verstrekken.

3.2.3 Herziening AMvB bedrijfsmatigheid

Wij zijn van mening dat het artikel over bedrijfsmatigheid herzien moet worden. Daarbij moet in de wet een begripsbepaling komen van wat verstaan wordt onder bedrijfsmatigheid. Dit moet zodanig geformuleerd worden dat liefhebbers die dieren fokken zonder commerciële doeleinden hier niet onder vallen. Dat zal inderdaad niet kunnen met simpele getallen, maar evenmin met de zeer ruime uitleg die er in de Toelichting op de AMvB gegeven wordt. Men zal te rade moeten gaan bij hoe het begrip commercieel en bedrijfsmatig ook in andere wetgeving gedefinieerd wordt. Daarmee kan dan voor de niet-commerciële houders en de handhaving voldoende duidelijkheid worden geschapen. Graag werken wij hieraan mee.

3.3 Knelpunt positieflijst

In het Besluit Houders van dieren paragraaf 1 artikel 1.4 staan de criteria voor dieren die gehouden mogen worden (als uitzondering op het artikel in de Wet dieren, dat dieren niet gehouden mogen worden) ofwel voor aanwijzing van diersoorten en categorieën op de zogenaamde positieflijst.

We zijn nu vijfendertig jaar verder na de start van de discussie die moest leiden tot bovengenoemde positieflijst. En we zijn nu zes jaar verder na de inwerkingtreding van de Wet dieren. Anno 2020 kan feitelijk alleen vastgesteld worden dat de reikwijdte van de wet door de aanwijzing van diercategorieën is afgerond. Er zijn nog steeds geen huis- en hobbydier lijsten vastgesteld en wettelijk van kracht verklaard. En er zijn nog steeds geen houderijvoorschriften wettelijk vastgesteld.

Gedurende bovengenoemde periodes hebben de leden van de diverse dierhouderij-organisaties wel hobbymatig en duurzaam hun dieren gehouden. Om dit vanuit de zorgplicht hebben de dierhouderij-organisaties de afgelopen paar jaren in een verhoogd tempo houderijrichtlijnen geschreven voor de diersoorten en -categorieën die door hun leden worden gehouden. Van overheidswege is hier geen aantoonbare belangstelling voor.

De overheid richt zich bij de onderbouwing van de lijst op wetenschappelijke publicaties. Dit is conform het door het Europese Hof van Justitie gewezen Andibelarrest (C-219/07) van juni 2008. Maar al te vaak blijkt, en wordt ook toegegeven, dat deze wettelijk verplichte wetenschappelijke onderbouwing ontbreekt.

Het is voor de samenwerkende dierhouderij-organisaties onbegrijpelijk dat de Nederlandse overheid zo krampachtig vasthoudt aan de systematiek van de positieflijst. Beter is het om te werken met houderijrichtlijnen, en de kennis vanuit de dagelijkse praktijk in het houden van huis- en hobbydieren voorhanden is. De Europese verordening (EU) 2018/968 biedt hulp door de acceptatie van het gebruik van citizen science – burgerwetenschap voor het opstellen van houderijrichtlijnen.

Twee definities die betrekking hebben voor een begrip dat wordt genoemd in artikel 2, lid 2 van de EU-verordening 2018/968.

Als men (de wetenschappers) tijdens het opstellen van een risicobeoordeling geen wetenschappelijke onderbouwing kan vinden op gedane stellingen, mag ook burgerwetenschap gebruikt worden. In zo'n geval kan met dus terugvallen op de deskundigheid van particulieren, die op basis van hun praktijkervaringen kennis hebben opgedaan met het ter beoordeling staande diersoort.

Samenvattend:

- Stel het mogen houden van een huis- of hobbydier afhankelijk van de aanwezigheid van een houderijrichtlijn voor de betreffende diersoort, of van een gelijkwaardig dier binnen dezelfde familie.
- Beschrijf in een ministeriele regeling de voorwaarden waaraan een houderijrichtlijn moet voldoen om bruikbaar te zijn voor de houders van dieren.
- Betrek citizen science in het gehele proces rond het opstellen van houderijrichtlijnen.

4 Europese Diergezondheidsverordening

De Europese Diergezondheidsverordening wordt april 2021 van kracht. Nog steeds zijn niet alle Implementing Acts afgerond. Hiermee is ook nog niet altijd vast te stellen wat de wijzigingen zijn t.o.v. de huidige situatie. Op een aantal punten zijn er grote zorgen.

4.1 Delegated Regulation 2020/688 Chapter 5 Section 5 article 59 Eisen aan vervoer van gehouden vogels

Het eerste punt betreft de al vastgestelde *Delegated Act, Hoofdstuk 5 Article 59 Requirements for movements of captive birds*. De eisen aan het Vervoer van vogels naar een andere lidstaat binnen de EU zijn verzwaaard. Nieuw is de noodzaak dat dieren 21 dagen zijn geregistreerd op het adres (establishment) voordat zij vervoerd worden. Deze verplichting geldt ook voor wedvluchten van duiven.

Daarmee komt de uitwisseling en kleinschalige verkoop van vogels, zoals deze plaatsvindt in de grensgebieden onder druk te staan. Afhankelijk van de eisen die gesteld worden met betrekking tot wedvluchten van duiven kan dit het einde betekenen van de postduivensport.

4.2 Delegated Regulation 2020/688 Chapter 8 Section 1 article 71 Gezondheidscertificaat

Dit artikel regelt dat gehouden vogels alleen naar een andere lidstaat vervoerd mogen worden als er een gezondheidscertificaat door de bevoegde autoriteit is afgegeven. Uitzondering hierop vormt het vervoer naar tentoonstellingen en weer terug. Deze verplichting geldt ook voor wedvluchten van duiven. Afhankelijk van de eisen die gesteld worden met betrekking tot wedvluchten van duiven kan dit het einde betekenen van de postduivensport.

Hiermee wordt de uitwisseling en kleinschalige verkoop in de grensgebieden administratief en financieel onmogelijk gemaakt. Deze uitwisseling is uitermate belangrijk in het kader van het instand houden c.q. verbeteren van de genetische diversiteit binnen soorten.

4.3 Delegated Regulation 2019/2035 Title II Chapter 1 article 18 Registratie van dierhouderijen

Diverse Europese organisaties van vogelhouders hebben bezwaar gemaakt via de consultatieprocedure van de EU over deze verplichting die nieuw is voor vogelhouders (inclusief pluimvee). Iedere houder zelfs met bijvoorbeeld één vogel moet zich dan registreren, met allerlei bijbehorende administratieve verplichtingen. De hoop is dat in de Implementing Act uitzonderingen zullen worden benoemd. Tot nu toe is deze Implementing Act nog niet bekend.

Als er geen uitzondering komt op deze verplichting zal dit leiden tot enorme bureaucratie en bijbehorende kosten voor de vogelhouders en rompslomp voor de overheid.

Dit is een bijlage bij de brief aan de Nederlandse politieke partijen d.d. 24 juni 2020.